Glas zaveznikov

Leto I - Št. 165

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 2 liri

TRST, ponedeljek 31. decembra 1945

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 8 - Telefon št. 93854 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter višine (širina ena kolona): trgovski L. 7, mrtvaški L. 18 (osmrtnice L. 36), objave L. 9, finančni in pravni oglasi L. 12. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 12. Davek ni vštet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S. P. I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, via Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 2 (zaostale L. 4). Rokopisov ne vračamo.

Odmevi moskovske konference

Byrnes in Bevin poročata

Francija še ni sporočila svojega stališča - Mihael po štirimesečni odsotnosti spet v Bukarešti, kjer bo sprejel medzavezniško komisijo - Zadovoljstvo svetovnega tiska

WASHINGTON, 31. decembra. — *Ameriški zunanji minister Byrnes, ki se je v soboto vrnil iz Moskve v Washington, je izjavil, da je moskovska konferenca odlično uspela. Štiri ure po svoji vrnitvi v Washington je Byrnes z letalom odpotoval proti Qunticu v Virginiji, odkoder je z ladjo nadaljeval pot v Williamsburg, kjer se je sestal s predsednikom Trumanom in mu predložil prvo popolno poročilo o moskovski konferenci. Poročilo Bele hiše pojasnjuje, da je razgovor trajal dve uri. Byrnes je predložil Trumanu tudi besedilo govora, ki ga bo imel po radiu.*

V London se je vrnil tudi britanski zunanji minister Bevin. Pred svojim odhodom iz Moskve je na letališču podal naslednjo izjavo: «Vračam se v Veliko Britanijo po prijetnem obisku v Moskvi, v teku katerega smo imeli priliko izmenjati svoja stališča in doseči sporazum o različnih vprašanjih. Upam, da pomeni konferenca korist ne samo za našo državo, marveč za ves svet.»

V soboto je imel minister Bevin dolge razgovore z britanskim ministrskim predsednikom Attleejem, kateremu je podal izčrpno poročilo o moskovski konferenci. Danes bo Bevin podal poročilo vladi. Verjetno je, da bo pred otvoritvijo zasedanja glavne skupščine Združenih narodov, ki bo 10. januarja v Londonu, odšel še na krajši dopust.

Priprava mirovnih pogodb

V dobro poučenih londonskih krogih menijo, da bo moralo preteči še mnogo časa, preden bodo namestniki zunanjih ministrov pričeli z delom za pripravo mirovne konference, kot je predvideno v poročilu o moskovskem sestanku. Ni verjetno, da bi namestniki pričeli z delom, dokler ne bo znano stališče francoske vlade do moskovskih predlogov. Z delom bi lahko pričeli le v pogledu mirovne pogodbe z Italijo.

Opazovalci mislijo, da je le malo verjetno, da Francija ne bi pristala na moskovski načrt, domnevajo pa, da bo zahtevala dodatna pojasnila glede pooblastil in postopka glavne mirovne konference, ki je predvidena za maj 1946. Težko je predvidevati, kdaj bodo tri velesile dale ta pojasnila. Francoski odgovor bo verjetno najprej izročen ameriškemu zunanjemu ministru Byrnesu, ki je Franciji poslal imenovani predlog. V pogledu francoskega odgovora pa bodo potrebna nadaljnja posvetovanja treh velesil, kar bo zahtevalo seveda precej časa, razen če niso vse podrobnosti postopka za bližnjo mirovno konferenco že določene. Vse je odvisno od tega, kdaj bo Francija obrazložila svoje stališče.

Komisija v Romunijo in Bolgarjo

Moskovska radijska postaja poroča, da je komisija, ki je sestavljena iz poslanikov Velike Britanije in Združenih držav v Moskvi ter namestnika sovjetskega komisarja za zunanje zadeve Višinskega, že odpotovala v Bukarešto, kjer se bo posvetovala s kraljem Mihaelom in romunsko vlado.

Kralj Mihael se je po štiri mesečni odsotnosti spet vrnil v Bukarešto. Na deželo se je bil umaknil zaradi krize, ki je nastala zaradi zanikovanja reprezentativnosti značaja vlade dr. Petre Groze.

Mislijo, da se bo kralj Mihael pričel posvetovati z medzavezniško komisijo.

Danes bo kralj Mihael po radiu govoril romunskemu narodu. To bo prvič, da bo kralj po pričetku ustavne krize v preteklem avgustu stopil v stik z narodom.

Po poročilu bolgarske obveščevalne agencije je bolgarski zunanji minister Petko Stajnov pred parlamentom izrazil svoje zadovoljstvo nad moskovskim sporazumom. Izjavil je, da se je bolgarska vlada odločila, da se bo «lojalno in odkrito» ravnala po nasvetih Moskve in to «tembolj, ker se ti nasveti skladajo z nedavno izjavo ministrskega predsednika in s pogledi odbora Domovinske fronte.» Stajnov je dejal: «Z zadovoljstvom pozdravljamo moskovski sporazum. Naša zunanja politika temelji na enotni varnosti treh velikih demokratičnih sil. Z naše strani bomo storili vse, kar je v naši moči, da premostimo notranje pomanjkljivosti, ki bi bile lahko ovire za dosego častnega miru.»

Madžarski zunanji minister je izjavil, da se Madžarska pripravlja na mirovno pogodbo. Poudaril je, da je madžarski narod z naklonjenostjo sprejel odločitev moskovske konference. Upa, da bodo do druge polovice leta 1946 vzpostavljene v Podonavju mirnodobne razmere.

Moskovski sklepi glede Romunije so v romunskih finančnih krogih povzročili znaten optimizem. Cena zlata na črni borzi je precej padla. Delnice «Astra Romana», ene izmed največjih petrolejskih družb v Romuniji, so poskočile za 50%. Politični krogi so bolj previdni in čakajo na prihod tričlanske komisije.

Komentarji tiska

Ves svetovni tisk posveča še vedno dolge komentarje izidu moskovske konference.

Objavo sporazuma, ki so ga dosegli na konferenci v Moskvi, so v Londonu sprejeli z resničnim zadovoljstvom. Sovjetski komentarji poudarjajo, da postavljajo rezultati konference na laž one, ki so trdili, da tri velesile nikakor ne morejo še nadalje sodelovati v miru. V Združenih državah kali navdušenje tu pa tam kritika; v Franciji, so sporazumi vzbudili različne komentarje, v Italiji nekoliko kritizirajo, v Romuniji in Bolgariji va ugodno razlagajo izid konference.

«New York Times» piše: «Moskovsko poročilo je dokument, ki nam daje večje upanje, kakor ga je imel svet po predaji Nemčije in Japonske. Dejstvo, da so dosegli sporazum o tolikih izredno daljnosežnih vprašanjih, je že samo po sebi zelo značilno in pomaga razprševati oblake novih spopadov, ki so se pričeli zbirati.»

«New York Herald Tribune»: «Moskovsko poročilo je dokaz sposobnosti zunanjih ministrov, da prevzamejo nase odgovornost in sprejmejo sklepe: to je že samo po sebi dober znak. «List dodaja, da je uresničenje sklepov odvisno od bolj ali manj prisrčnega sporazuma v osnovni politiki treh velesil.»

«Pravda» se izraža takole: «Velik praktični pomen je treba pripisovati sklepu, da bodo predložili vprašanje atomske sile komisiji Združenih narodov. Predlog, ki ga bodo o tem vprašanju zastopniki zavezniških narodov izročili glavni skupščini Združenih narodov, je posledica dejstva, da bo delal odbor pod vodstvom varnostnega sveta, kateremu bo odbor tudi odgovoren.

Sklepi konference treh zunanjih ministrov — nadaljuje «Pravda» — so preprečili račune sovražnikom sodelovanja med zavezniškimi velesilami, sovražnikom, ki so bili zadnje čase tako na delu. Izidi konference in kočljiva vprašanja, ki so jih na konferenci rešili, brez dvoma dokazujejo, da je to sodelovanje zdaj doseglo svoj vrhunec.»

«Evening Standard» piše: «Moskovska konferenca je združila zastopnike treh velesil, od katerih je vsaka močno branila svoje suverene pravice. Vendar pa je prevladal plemeniti duh kompromisa, ki prevladuje na vseh demokratskih zborovanjih. Iz tega se poraja najbolj obetajoče upanje za bodočnost.»

«Times» piše: «Stalinovo vodstvo je brez dvoma precej pripomoglo k uspehom konference.»

«New Chronicle» pripominja, da so vsi trije udeleženci konference sprejeli načelo medsebojnega popuščanja. Pri vprašanju atomske bombe bi nam mogla Sovjetska zveza zameriti in odkloniti sodelovanje, pravi list; na srečo pa tega ni storila. Amerika je izdatno prispevala k sporazumu s tem, da je spremenila svoje monopolsko stališče do vprašanj Daljnega Vzhoda in do različnih vprašanj o postopku.»

Laburistični «Daily Herald»: «V Evropi se je obnovilo, v vzhodni Evropi pa ustanovilo zavezniško sodelovanje, o katerem je na videz še obstajala nevarnost, da ga ne bo.»

Radijska postaja v Parizu je omenila: «Navdušenje nad poročilom o konferenci v Moskvi v treh zavezniških prestolnicah je že skoraj pretirano. V primeri z londonsko konferenco je moskovska konferenca gotovo uspela, to pa še samo po sebi ne more mnogo povedati, kajti londonska konferenca se je končala s popolnim fiaskom, v Moskvi pa so dosegli sporazum o različnih važnih vprašanjih, četudi so odgodili druga vprašanja, namesto da bi jih rešili. Kar zadeva nas Francoze, je nato dejal komentator pariške radijske postaje mi vemo, da vsaj uradno niso ničesar sklenili o nemškem vprašanju, ki je za nas bistveno važno. Bilo bi nedopustno, da bi odločali o Ruhrju in Porenju v odsotnosti naših zastopnikov. Pariški listi so vsi več ali manj zadovoljni s sklepi moskovske konference.

«New York Herald Tribune»: «Politika sodelovanja Amerike in Sovjetske zveze je posebno pomembna, ker se njuni interesni sferi stikata deloma v Aziji in ker vzdržujeta v krajih severnega Pacifika močne vojaške sile. Možno bi seveda bilo, da bi šla vsaka izmed obeh držav po svoji poti. Amerika bi mogla nastopiti na Japonskem, ne da bi upoštevala želje Sovjetske zveze. Sovjetska zveza pa bi s svoje strani lahko razvila v Mandžuriji delovanje, ne da bi se ozirala na ameriška politična načela. Toda, če bi to dolgo trajalo, bi bil učinek porazen. Zato je značilno in razveseljivo ugotoviti, da storita Amerika in Sovjetska zveza vse, kar je mogoče, da bi nastopali na Daljnem Vzhodu sporazumno, kjer imata obe skupne koristi. Drugi razlog zaupanja je sporazum med zunanjimi ministri Amerike, Sovjetske zveze in Velike Britanije glede politike na Kitajskem.»

Obsodbe v Beogradu

Beograd, 31. decembra

Radijska postaja v Beogradu poroča, da je beograjsko okrožno ljudsko sodišče, ki je pred nedavnim sodilo skupino Mihajlovičevih pristašev, zaključilo novo razpravo proti skupini, ki je bila obtožena, da se je aktivno udeležila bojev proti partizanom in da je decembra 1943 v kraju Brankovič ubila 76 partizanov. Sodišče je tri obsodilo na smrt z ustrelitvijo, enega pa na deset let zapora.

Usoda japonskih ciklotronov

«National Broadcasting Company» javlja iz Tokia, da niso uničili vseh štirih japonskih ciklotronov. Enega izmed njih so razstavili, da bi ga prenesli v Washington, ker je Eisenhower zahteval, da ga uporabijo kot predmet študija. Sestavne dele nekega drugega ciklotrona so vrnili univerzi v Kobah, ker so znanstveniki zavoda za atomsko silo v Oak Ridgeu protestirali proti ukazu vojnega ministrstva, da uničijo vse štiri ciklotrone. Slika kaže prizor z ameriške ladje, ki na odprtem morju pred Jokohamo spušča v morje 350 tonski ciklotron, ki so ga namenili uničenju.

Vprašanje atomske sile

Senator Vanderberg po razgovoru s Trumanom poudaril ameriški pridržek o odkritju vseh tajnosti atomske sile drugim državam

Washington, 31. decembra

Ameriški senator Arthur A. Wanderberg je v soboto zvečer po razgovoru s predsednikom Trumanom izjavil, da ameriške tajnosti o atomski sili ne bodo odkrili nobeni drugi državi, dokler ne bodo podani vsi pogoji za «popolno varnost», ki jih je določil Kongres. Vanderberg bo eden izmed delegatov Združenih držav na prvem zasedanju glavne skupščine ustanove Združenih narodov, ki bo ta mesec v Londonu.

Po razgovoru s predsednikom je Vanderberg dolgo razpravljal z namestnikom zunanjega ministra Deanom Achesonom. Nato se je vrnil v Belo hišo in objavil sledečo izjavo, ki jo je po «Timesovem» poročilu baje čital in tudi v celoti odobril predsednik Truman.

«Popolnoma se strinjam z ustanovitvijo (po ustanovi Združenih narodov), komisije Združenih narodov, ki bi imela nalogo vsestransko preučiti vprašanja o atomski sili, ki je nedvomno največje mednarodne važnosti. Na podlagi nedavnih zakonskih predpisov bo senat potrdil ameriškega člana komisije.

Ne mogel bi se strinjati z mnenjem, da bi se obravnavalo vprašanje v ločenih obdobjih in brez medsebojnega obveščevanja. Strinjam se pa z mnenjem, o katerem menim, da je tudi splošno mnenje Kongresa, in sicer da bi morali kakršni koli podatki o atomski bombi spadati v popolni načrt zaradi primernega mednarodnega nadzorstva.

Zaradi tega sem zahteval dodatna uradna poročila o sporedu, ki je objavljen v poročilu iz Moskve.

Zunanje ministrstvo me je obvestilo, da medtem ko navaja poročilo štiri ločene točke, od katerih je nadzorstvo na zadnjem mestu, ni rečeno, da se morajo izvajati te točke po navedenem redu, upoštevati pa bodo morali vse štiri skupaj in vsako posamezno bo moral izpopolnjevati važen element za popolno varnost, vse skupaj pa bo moralo biti podrejeno končni odobritvi Kongresa.

To naj služi za primerno razjasnitev položaja. Svoje osebno stališče bom predložil ameriški delegaciji v Londonu».

Predmet razgovora Vanderberga s predsednikom Trumanom je bil tisti del poročila iz Moskve, ki vsebuje štiri predloge, ki jih bo stavila komisija ustanove Združenih narodov o vprašanjih atomske sile, in sicer:

1) Izmenjava najvažnejših znanstvenih podatkov med vsemi državami za mirovne namene.

2) Nadzorstvo nad atomsko silo, da bi zagotovili njeno uporabo samo za mirovne namene.

3) Odprava atomskega orožja in vsega ostalega orožja, ki bi moglo služiti za množično uničevanje.

4) Učinkovito jamstvo z nadzorstvom in drugimi sredstvi, da bi zagotovili zaščito proti kršitvam.

ZAPISKI

NEMČIJA

III.

Kako naj uidejo iz tega začaranega kroga, ki postaja z vsakim dnem usodnejši? Britanske oblasti skušajo vzdržati v obratu najvažnejše tovarne, elektrarne, pekarne in druge tovarne za prehrambeno industrijo. Za to rabijo 1.500.000 ton premoga na mesec; nekateri pravijo, da celo 2.000.000 ton. Če bi šlo samo za proizvodnjo, bi stvar ne predstavljala nobene težave za britansko zasedbeno oblast. Toda druge zasedbene oblasti na zahodu čutijo v svojih področjih veliko potrebo, katero je treba v mejah možnosti kriti. Tako zahtevajo n. pr. Nizozemci premog za svoje crpalne postaje, da bi mogli osušiti poplavljena polja. Zahodni zavezniki so obljubili okoli 25 milijonov ton premoga do konca aprila 1946; toda kot je videti, bodo ostali daleč za svojo obljubo; 1.000.000 ton so dobavili do konca oktobra. Četudi so teh 1.000.000 ton premoga vzeli iz skromnih zalog, še vedno ni bilo mogoče razdeliti ostanka, ker je primanjkovalo prevoznih sredstev.

Zdaj so odločili, da bodo dobavili livarnam in strojnim tovarnam vec premoga, da bi mogle popraviti več železniških strojev in vozov. To zveni zelo enostavno in pametno, toda v razmerah, kjer je že ves prometni ustroj izkoriščen do skrajnih meja možnosti, to pomeni, da bodo morali omejiti nekatere druge prav tako življenjsko važne prometne naloge. Razdeljevanje živil bo moralo biti prehodno slabše, da bi se mogło pozneje izboljšati. Ni nobenega dvoma, da bodo Nemci imeli letos prav strašno zimo; ne sicer tako strašno, kot so jo marsikje pripravili zasužnjenim narodom, toda vendar zelo ostro z velikim pomanjkanjem, bedo in trpljenjem. Vse, kar moremo reči, je povedano na kratko s tem, če rečemo, da se poveljniki v zahodnih zasedbenih predelih trudijo, da bi pripravili kar največje zaloge žita, krompirja in drugih živil. Ko je zadnjikrat govoril maršal sir Bernard Montgomery, je rekel, da upa, da bodo vprašanje prehrane ugodno rešili.

Prvi koraki politične prevzgojitve

Vojna je bila za Nemce neusmiljen učitelj. Učijo jih zdaj dan in noč težave in trpljenja, v katerih živijo sto in sto tisoči Nemcev v vseh delih te velike države v srcu Evrope. Vsi izjavljajo, da so za vedno opustili narodno-socialistične nauke in metode. Propovedujejo — nekoliko hitro, mogoče preveč površno — da so razumeli in sprejeli demokratična načela. Toda cim več z njimi razgovarjate, tem bolj vas prepričajo, kako globoko bo morala seči politična prevzgoja nemškega naroda. Nekatere nacistične in nacionalne ideje še vedno živijo v njihovi notranjosti.

Več kot samo enkrat sem srečal Nemce, ki so še vedno mislili na spore med zavezniki. Nekateri si zelo prizadevajo razširjati vesti, ki se tičejo Sovjetov. Neki vojaški poveljnik mi je povedal, da ga je obiskal nemški letalski častnik, ki mu je rekel, da ima nekaj stotin bivših nemških padalcev, ki čakajo, da se na prvi poziv javijo, ce bi bilo potrebno. Nadebudni letalski častnik premišljuje zdaj o pripravljenosti teh padalcev za zamreženimi okni.

Kadar Nemci govorijo o pravkar izgubljeni vojni, mnogi odkritosrčno priznavajo, da so napravili svojo prvo usodno napako, ko so leta 1933 «slepo verjeli vsemu, kar je Hitler rekel». Mnogi priznavajo, da Hitler ni samo prevaril nemškega naroda s tem, kar ni izvršil danih obljub, ampak da je sam po sebi predstavljal usodno in dusilno silo. Toda kljub temu jim ni vedno popolnoma jasno, da so sami povzročili vojno ter skušajo vojno krivdo zvrniti na Poljake. Na enega, ki je brez izgovorov prevzel na sebe odgovornost za vojno, sem našel tri ali štiri, ki so bili mnenja, da je imela Nemčija prekiniti vojno po Stalingradu in El Alamelnu, ko je bilo jasno, da je vojno izgubila. Popolna razorožitev kot varnostni ukrep je vsekakor na mestu.

Toda največji del posledic, ki jih opazite pri povprečnem človeku, niso te lahko ugotovljive in na prvi pogled napačne trditve; prav tako ni to v tem, kako protinacistični uradniki posnemajo diktatorske načine pri ravnanju s prebivalstvom ali v surovosti strażnikov, ki pridejo v stik z javnostjo. Mnogo večja nevarnost je splošen občutek, da si ne morejo pomagati; želja, da bi jih politično kdor koli vodil, ali bolje, da bi jih pustili pri miru; nedostatek kakršnega koli čuta za skupno odgovornost. Vse te lastnosti so najtežje poglavje prevzgoje in ozdravitve nemškega naroda.

(Nadaljevanje prihodnjič)

FRANCOSKA DOMAČA POLITIKA

Medstrankarska nesoglasja

Skupni sestanek, ki naj prepreči komunistične napade na socialiste - Malo vere v uspeh - Odstop sodnika Pierra Mongibeauxa

PARIZ, 31. decembra. — Glavni podtajnik francoske socialistične stranke Gerard Jacquet je v soboto sporočil, da se bodo socialistični voditelji sestali s komunističnimi ter jim izročili formalno zahtevo, «da se morajo končati vedno silovitejši napadi komunistov proti socialistom.»

Sporočilo je prišlo po govoricah, da levo krilo socialistične stranke, ki je naklonjeno združitvi stranke s komunisti, grozi z odcepljenjem. Krajevni opazovalci predvidevajo, da sestanek ne bo prinesel nikake rešitve, ker so komunistični napadi naperjeni proti desnemu krilu socialistične stranke, ki se upira komunističnim zahtevam po združitvi obeh strank. Jacquet je izjavil: «Neposredne nevarnosti razkola v socialistični stranki za zdaj še ni. Predvidevamo, da bo zaradi izidov nedavnih volitev prišlo do sestave vlade, ki bo temeljila na treh strankah in bo podobna sedanji. Mi bomo seveda pripravljeni stopiti v koalicijo z naprednimi katoličani, toda ne brez komunistov.»

Francoski zunanji minister Georges Bidault, ki se je poročil s Suzano Borel, edino Francozinjo v diplomatski službi, je odpotoval s soprogo v Švico, kjer bosta preživela medene tedne. Med odsotnostjo ga bo nadomestoval državni minister Francisque Bay.

Predsednik francoskega višjega sodišča Pierre Mongibeaux je podal ostavko. Od zdaj naprej bo imelo višje sodišče predsednika in podpredsednika, ki ga bo izbrala ustavodajna skupščina. Mongibeauxu so zelo oporekali način poteka razprave proti Pétainu in Lavalu, ki jima je on predsedoval.

Sforza pri De Gaullu

General De Gaulle je v soboto sprejel grofa Sforzo.

Sforza je izjavil na poslaništvu italijanskim dopisnikom v Parizu, da bo mirovna pogodba z Italijo, kakršno predvideva konferenca v Moskvi, ustvarila «diktat» in korak nazaj v primeri s tem, kar so mislili na potsdami konferenci.

Nemški arhivi v Ankari

Carigrad, 31. decembra

Izvedelo se je, da bo v kratkem posebni odbor, sestavljen iz predstavnikov Združenih držav, Velike Britanije, Sovjetske zveze, Francije in Turčije, odprl arhive nemškega poslaništva v Ankari in nemških konzulatov v Turčiji.

Predvidevajo, da bodo ta preiskavanja prinesla nova odkritja o nemških metodah.

Sovjetska zveza zasegla nemško imovino na Madžarskem

London, 31. decembra

«BBC» je objavil poročilo, da bodo sovjetske oblasti pred 8. januarjem zasegle vso nemško imovino na Madžarskem.

RAZVOJ NA SREDNJEM VZHODU

Američani zapuščajo Perzijo

Premestitev čet proti Jugu v Bassoro - Ministrski predsednik Saradzoglu o turški svobodi in neodvisnosti - Položaj v Palestini

TEHERAN, 31. decembra. — Ameriške čete v Perziji bodo premestili v Bassoro, kjer bo s pristankom iraške vlade ustanovljena nekaka prehodna baza. Ta ukrep je v skladu z odločitvijo ameriške vlade, da bo do 1. januarja 1946 umaknila vse čete, ki so razmeščene po Perziji.

Poveljnik ameriške likvidacijske komisije je v soboto odpotoval v Bassoro; ameriški material in naprave, ki so ostale v Perziji, so prodali perzijski vladi in zasebnim družbam.

Taborišče «Stalingrad» blizu Kazvina, zadnje severne železniške postaje, ki so jo med vojno uporabljali za prevoze ameriških dobav Sovjetski zvezi, so Sovjeti vrnili Američanom, ki so ga takoj prepustili perzijski policiji. Američani so prejšnje leto to taborišče odstopili Sovjetom, ki so ga uporabljali kot sedež svojega poveljstva v severni Perziji.

Malo število britanskih čet v Perziji bo po sporazumu s perzijsko vlado zapustilo državo do 2. marca 1946.

Pred kratkim so Združene države predlagale, da bi se umaknili iz Perzije pred določenim datumom, ko je avtonomistično gibanje v Aserbejdžanu pričelo vedno bolj naraščati.

Saradzoglu o zunanji politiki

Turški ministrski predsednik Saradzoglu je v poslanski zbornici podal kratek pregled turške zunanje politike. Izjavil je: «V zunanji politiki je naša pot ista kot v vojni za našo neodvisnost: pot svobode in neodvisnosti našega naroda, pot časti, po kateri bo narod šel ponovno v primeru potrebe.»

Preiskava v Ramatganu

Palestinske policijske sile so v soboto s pomočjo močnih oddelkov šeste divizije v Ramatganu preiskale hišo za hišo ter aretirale vse moške od 16 do 40 let.

To preiskavo so napravili po vesteh, ki jih je dobila policija in na podlagi katerih so se teroristi, ki so v četrtek napadli taborišče vojaških pionirjev v Tel Avivu, zatekli v Ramatgan. Pred zoro je kordon čet obkolil področje, na katerem živi 10.000 oseb ter zapri vse izhode cest, medtem ko je pešadija zasedla položaje v pomarančnih nasadih in na bližnjih poljih. Oklepni vozovi, opremljeni z zvočniki, so obhodili mesto ter opozorili prebivalstvo, da je od tistega trenutka stopila v veljavo najstrožja odredba o policijski uri. Istočasno so javili predsedniku krajevnega sveta natančne odredbe glede policijske ure in vzroke preiskave, nakar je sledila policijska preiskava sama. Med operacijami so oborožene sile, ki so bile gospodar položaja, podvzele vse varnostne ukrepe.

Okrog poldneva je bilo zaslišanih 800 moških.

Ogorčenje Francove Španije

Vladna nota o tujem vmešavanju v notranju španske zadeve - Republikanci odgovarjajo na obtožbe o denarju

Madrid, 31. decembra

Na svoji zadnji seji v tem letu je španska vlada v soboto izdala noto, s katero graja inozemsko protišpansko gonjo. Poudarja, da je nedopustno, da se tujina vmešava v notranje zadeve Španije. Izjavljajo tudi, da v Španiji ni osnovnega političnega problema. V noti niso navedene podrobnosti gonje; tudi španski tisk tega ne omenja.

Uradna objava pravi, da je vlada razpravljala o obrekovalni gonji, ki izhaja iz preiapetih krogov tujega tiska.

Španija odklanja domnevo, da so v državi osnovna vprašanja, ki zahtevajo rešitev, kajti ko so propadli vsi poizkusi za sporazum, je Španija reševala več kot šest let svoja vprašanja ter jih je z zmago nacionalistov rešila na isti način, kot jih je svet rešil z nedavno vojno. Nota pripominja, da so vsi narodi, izvzemši Sovjetske zveze in Meksika, priznali novo špansko državo ter je Španija med sedanjo vojno ostala nevtralna. Nota nadaljuje, da obstajajo dokumenti, ki dokazujejo, da so imele vojskujoče se države obeh strani namen napasti Španijo, ki je bila odločena braniti svojo neodvisnost.

«V dobi, ko so imele premoč države osi — nadaljuje nota — je Španija vzdrževala prijateljske stike s svojimi sosedi ter je podpisala pogodbo s Portugalsko, v kateri je jamčila nedotakljivost iberskega polotoka.»

Nota zaključuje: «Odločno odklanjamo obrekovalno gonjo, ki jo vztrajno vodijo naši sovražniki, ki se poslužujejo 1800 milijonov peset (40.000.000 šterlingov) zlata in dragocenosti, ki so jih odnesli med državljansko vojno; Španija ne priznava nikakega vmešavanja v svoje notranje zadeve. Domneva, da takšna gonja napada vrhovne pravice neodvisnih narodov».

Španija vztraja pri svojih pravicah ter je pripravljena izgniti se vseh onih, ki imajo tako slabo mnenje o mednarodnih odnošajih.

Izjava republikanske vlade

Ko je poročevalec španske republikanske vlade tolmačil izjavo, ki so jo po zadnjem sestanku španske vlade pod Francovim predsedstvom objavili v Madridu, je izjavil, da «izraža republikanska vlada svojo zaskrbljenost zaradi naraščajoče opozicije zavezniških sil proti Francovemu režimu. Misel, da vodijo to gonjo proti Francu z denarjem, s katerim razpolaga španska republikanska vlada, je popolnoma zgrešena, ker to pomeni, da je mogoče voditelje Združenih narodov kupiti z zlatom Francovih sovražnikov».

Španski komunisti v Franciji so predlagali ostalim strankam v izgnanstvu sestavo vlade narodne edinosti, v kateri naj bi bile zastopane vse Francu sovražne stranke. V Parizu menijo, da podpira to ponudbo komunistov predsednik republikanske vlade v izgnanstvu Giral, ki skuša združiti različne politične skupine.

Podli zločin

Prebivalstvo pokrajine se premalo zaveda brutalnosti in brezvestnosti, ki označujeta nedavni umor ameriškega vojaka v goriškem področju, ko je ta popravljal telefonske zveze.

Težko je uganiti vzroke zločina, ki so ga izvršili v času, ko je oddelek, kateremu je pripadal ubiti vojak, razveseljeval otroke prebivalstva ob priliki božičnih praznikov.

Zavezniške oblasti ne bodo odnehale s preiskavo, da izročijo storilce pravici, toda ne iz maščevanja, temveč iz trdne odločnosti, da za storjeno dejanje kaznujejo zločince, katere koli narodnosti so.

Naseljevanje v Združenih državah

Washington, 31. decembra

Dopisnik «New York Timesa» javlja v neki brzojavki, da bodo v prvih dneh januarja odpotovali v Nemčijo trije ameriški funcionarji, da organizirajo pripravljalno delo za izvršitev Trumanovih navodil o naseljevanju beguncev v Ameriki.

Funkcionarji so Ugo Carussi, komisar za naseljevanje in nevtralizacijo; Howard K. Travers, vodja odseka za potne liste pri zunanjem ministrstvu; dr. Halph C. Williams, glavni kirurški asistent za javno zdravje v Združenih državah.

Smrt ameriškega generala

Dunaj, 31. decembra

General Mark V. Clark je objavil smrt generala Donalda W. Branna, podpoveljnika ameriških sil v Avstriji.

General Brann, ki je bil star 50 let, je bil med božičnimi prazniki na Tirolskem na lovu. Ubila ga je skala, ki se je odtrgala na Kitzbüchelu.

Kitajski razgovori

Obnovitev razprav med osrednjo vlado in komunisti - Delo generala Marshalla

Čungking, 31. decembra

Kitajska osrednja vlada in kitajski komunisti so obnovili razgovore o predlogih za premirje, medtem ko je general Marshall, ameriški posebni odposlanec na Kitajskem, imel predhodne razgovore z Chou Chin Wen, članom demokratske zveze, ki se je vrnil iz Mandžurije. Razpravljal je tudi z generalom Chou En Laiem, zastopnikom komunistov v Čungkingu ter z dr. Arthurjem Nichols Joungom, zaupnim svetovalcem pri kitajski osrednji vladi od leta 1929.

«United Press» poroča, da so kitajski komunisti predložili formalne predloge «za takojšnjo prekinitev sovražnosti» med komunističnimi četami in kitajsko osrednjo vlado, dokler so v teku pogajanja za mir.

To je prvi uradni sestanek med zastopniki vlade in komunisti po sedemnajstem decembru. Komuniste je zastopal general Chien Ying, vodja komunističnega glavnega stana in trije člani delegacije.

Osrednjo vlado je na zasedanju zastopal zunanji minister Wang Sih Chie, guverner pokrajine Čangčun, Szech Wan in generalni tajnik ljudskega političnega sveta, Sao Li Tie.

Pred kratkim je o položaju razpravljala delegacija demokratske lige, ki se je pol ure razgovarjala s polkovnikom George C. Marshallom. Sedem zastopnikov lige, ki je tretja po važnosti, med političnimi skupinami na Kitajskem, je ameriškemu odposlancu izrazilo stališče svoje organizacije.

Poročevalec vlade je zanikoval govorice, da bi se general Marshall udeležil prihodnjega sveta zastopnikov političnih strank, ki bo skušal končati državljansko vojno.

Srečno in zadovoljno Novo leto 1946 želi vsem svojim čitateljem

Uredništvo

IZ SLOVENIJE

V Smolenji vasi so razpravljali o načrtu ustave. Iz množice se je oglasil kmet ter dejal, da je v Sloveniji svoboda vere in prepričanja, poglavitno pa je, da smo vsi pošteni. V Svetinjah je nekdo med volivci pripomnil, da se odslej ne bo več dogajalo, kar se je v stari Jugoslaviji, ko smo izvažali okrogli les, uvažali pa trhle železniške pragove. Nekdo je izrazil dvom, če bo res vse tako, kakor je zapisano v ustavi. Pa so mu odgovorili drugi, naj le pogleda okoli sebe, pa bo videl, da danes nima nihče predpravic in da je od ljudstva odvisno, kako se bodo zakoni izvajali.

V Celju je bombardiranje uničilo 300 stanovanj. V pisarni, kjer odločajo o dodelitvi stanovanj, je 700 nujnih prošenj. Stanovanjska stiska je občutna. Po mnogih kleteh in podstrešjih stanujejo tudi po tri družine skupaj. Prebivalstvo je doslej popravilo 60 stanovanj. Ustanovili so obnovitveno zadrugo, ki je dobila 1.000.000 kredita.

V Zalogu pri Komendi si bodo vaščani zgradili novo šolo, ki bo imela štiri učilnice, stanovanje za učiteljstvo ter veliko dvorano z odrom.

Na pobudo makedonske vlade in v sporazumu z ministrstvom za industrijo in rudarstvo NVS je odšla skupina grafičnih strokovnjakov iz Ljubljane v Skopije, kjer pomagajo pri makedonskem tisku.

V Šiški je bila razprava proti vojnim dobičkarjem. Gospodinje so trgovca Kregarja orisale kot špekulanta in črnoborzijanca, le-ta pa je dejal, da je delal in ni spal do osme ali devete ure, nakar so se mu gospodinje smejale. Ko je predsednik vprašal zbrano ljudstvo, ali ima Kregarja za vojnega dobičkarja, je ljudstvo soglasno odgovorilo: «Tako je! Vojni dobičkar je!» Komisija je odločila, da Kregarju odvzame 460.000 din vojnega dobička ter mu je naložila še 69.000 din kot kazen za prepozno prijavo. Tvrdka Jos. Vodnika dediči mora plačati 299.884 din.

Izšla je nova pesniška zbirka Otona Župančiča «Zimzelen pod snegom», v kateri so brane pesmi, ki so nastale v zadnjih desetih letih. Tudi pesniška zbirka primorskega pesnika Iga Grudna «V pregnanstvo», ki opisuje trpljenje in umiranje Slovencev po ječah in taboriščih, je izšla. Po Novem letu bo izšla knjiga «Od Kotelj do Belih vod», ki jo je napisal Prežihov Voranc. Knjiga je napisana v obliki potopisa. Istočasno spadajo ti potopisi v okvir življenjepisa pisatelja, ki ga je življenjski boj metal ne le po raznih slovenskih pokrajinah; temveč ga je vrgel tudi izven meja domovine. Pisatelj Ciril Kosmač je zbral svoje tolminske novele v novelistični zbirki «Sreča in kruh».

Odsek za urejanje hudournikov pri gozdarskem ministrstvu NVS zbira podatke o nujnih nedovršenih hudourniških delih in sestavlja petletni načrt za urejanje hudournikov.

Zaradi izredne nizkega vodnega stanja rek in zaradi pomanjkanja premoga so velike težave z električnim gospodarstvom. V novi električni centrali v Dravogradu so stavili v pogon prvi agregat, ki daje do 4.000 kilovatov. Veliko skoduje rednemu obratovanju centralama v Dravogradu in Fali višje ležeča avstrijska elektrarna v Zvabeku. Škoda gre zaradi tega slovenskemu gospodarstvu v stotisoče. Kalorična centrala v Trbovljah se bori zaradi pomanjkanja premoga z velikimi težavami. Sedaj obratuje le z zmogljivostjo do 18.000 kilovatov. Centrala v Rajhenburgu dela s polno zmogljivostjo 12.500 kilovatov, centrala v Velenju pa s 4.000 kilovati.

O sportu je napisal daljši članek minister Zoran Polič.

TRST

Pogreb sedmih garibaldincev

Zveza primorskih partizanov javlja, da bo pogreb sledečih garibaldincev: Sabadina Claudia, Parovela Nereo, Piera Giordana, Tossi Sergia, Dolcetti Giulia, Počkaj Josipa, Pecchiari Giovanni, ki bi moral biti včeraj, danes, to je v ponedeljek. Sprevod bo odšel iz mrtvašnice glavne bolnice ob 14.30.

Ameriški Rdeči križ za bolnike v Krminu

Miss Sarah Cooper, ravnateljica društva ameriškega Rdečega križa v Krminu, je ob priliki božičnih prezniko v preskrbela precejšnjo količino slaščic, ki so jih razdelili na veselje vseh bolnikov v krminski civilni bolnišnici in vseh tistih, ki so v zavetišču.

Ravnatelj bolnišnice je izrazil Miss Cooperjevi, ravnateljici ameriškega Rdečega križa, iskreno zahvalo v imenu obdarovancev.

Dopisovanje s tujino

Zavezniška vojaška uprava poroča, da je do novega ukaza prepovedano trgovsko dopisovanje s tujino. Izvzeto je le dopisovanje, ki nima značaja prenosov in ki je naslovljeno na dežele Britanskega imperija, Združenih držav, Sovjetske zveze in na bivše italijanske kolonije.

Pisemske pošiljke v tujino, morajo biti opremljene z imenom, priimkom in bivališčem odpošiljatelja.

TRST

SEJA POKRAJINSKEGA SVETA

Vprašanje mladoletnikov, odškodnina povratnikom in družba za konjske dirke

Po odobritvi zadnjega sejnega zapisnika je dr. Ritossa prečital poročilo tretje komisije o določitvi srednje vrednosti živine za leto 1946. Poročilo so odobrili. Odobrili so tudi poročilo podkomisije za dopolnilni davek, ki je prav za prav samo razširjenje zakona, ki ga je sestavil dr. Gasser.

Pri slučajnostih je svetnik Gentili obravnaval težko nadlogo mesta, namreč vprašanje mladoletnikov ter predlagal, da je treba Zavezniški vojaški upravi poslati predlog z zahtevo, naj uvedejo strogo nadzorstvo nad temi mladoletniki. Treba bi jim bilo prepovedati potepanje po mestu po 21. uri, kadar jih ne spremljajo starši v nasprotnem primeru naj nepoboljšljive dajo prehodno ali trajno v kako vzgajališče ali sirotišnico. Svetnik Bugatto je predlagal, naj ustanove za podporo mladoletnikov posebni mestni odbor, ki bo moral delovati v različnih mestnih delih. Končno so sprejeli predlog za ustanovitev komisije, ki naj bi natančno preučila to težko vprašanje. Gospodična Monti je govorila o podporah brezposelnim ter predlagala, da naj povratniki dobivajo enako podporo kot brezposelni. Svet je ta predlog odobril. Na koncu je svetnik Piccoli razložil stanje, ki je nastalo pri konjskih dirkah zaradi razpusta U.N.I.R.E. in predlagal, naj ustanove odbor, ki bo opravljal iste posle, kot jih je prej opravljala U.N.I.R.E. Predlog so odobrili.

Vzpostavitev foto-brzojavne službe z Združenimi državami

Pred kratkim so uvedli za javnost «fotobrzojavno službo» (prenos slik) v dve smeri: med Italijo in ameriškimi Združenimi državami z zvezo Rim-New York.

Fotografije iz Italije, kot iz Amerike bodo poslali po zračni pošti na področje Združenih držav in ekspres priporočeno za Italijo. Pristojbina za to službo je 38 lir za vsak cm2 z najnižjo pristojbino 5700 lir za 150 cm2.

Foto-brzojave za odpošiljatev bodo sprejemali uradi družbe «Italcable» tiste pa, ki bodo prispeli iz New Yorka, bodo odposlali naslovnikom iz Rima po pošti

Prometni davek na motorna vozila

Zavezniška vojaška uprava, 13. zbor, je objavila Splošni ukaz štev. 24, ki uvaja prometni davek na motorna vozila in motorne čolne v delu Julijske krajine, ki je pod ZVU.

Okrožni ukaz št. 35

Imenovanja predsednika in občinskega sveta za občino Milje

Z ozirom na Splošni ukaz št. 11, je Francis John Armstrong, podpolkovnik, tržaški okrožni komisar, določil naslednja imenovanja za krajevno upravo občine Milje:

Predsednik občine: Robba Pietro; občinski svet: predsednik sveta: Visintin Rodolfo; člani sveta: Pitacco Giovanni, Alpon Ruggero, Moscheni Umberto, Drioli Ernesto; namestniki: Chineri Giovanni, Cernigoi Fulvio.

Razdelitev daril tržaškim vojnim sirotam

Včeraj dopoldne sta polkovnik Bowman, višji častnik za civilne zadeve pri Zavezniški vojaški upravi in tržaški škof mons. Santin prisostvovala razdelitvi božičnih daril tržaškim vojnim sirotam.

Pri božičnem obdarovanju je bilo navzočih okrog 800 otrok, ki jih oskrbuje Ustanova za vojne sirote. Slovesnost je bila v zavetišču «Totis» blizu stolnice Svetega Justa.

Polkovnik Bowman je prišel v spremstvu majorja Bodwana-Griffitha, častnika za partizanske zadeve pri Zavezniški vojaški upravi, večjega števila sirot — otrok padlih partizanov — stotnika Kelleta, častnika za socialno skrbstvo pri Zavezniški vojaski upravi, tržaškega škofa ter drugih civilnih in cerkvenih dostojanstvenikov.

Neki otrok je polkovniku Bowmanu ob njegovem prihodu izročil šopek belih vrtnic in po kratkem nagovoru tržaškega škofa se je pričelo razdeljevanje daril. Oba visoka dostojanstvenika sta lastnoročno razdeljevala darila srečnim otrokom.

Darila so bila sestavljena, iz potic, masla in mleka, kar je daroval prehranjevalni urad Zavezniške vojaške uprave. Nadalje so otroci dobili tudi čevlje, obleko in čokolado, kar je daroval Ameriški Rdeči križ; razdelili so tudi nekaj prebarvanih fašističnih oblek, nekaj navadnih oblek in igrač pa je dal vsakemu otroku tudi odbor za povojno pomoč.

Ponovna omejitev uporabe električnega toka

Zavezniška vojaška uprava sporoča, da je potrebno ponovno uvesti omejitve v uporabi električnega toka, ki so bile pred kratkim začasno odpravljene zaradi večje množine vode, ki je nastopila po nedavnem deževju.

Električni tok bodo ponovno ukinili dve uri dnevno; cestna železnica bo spet vozila prekinjeno in ponovno bodo uvedli strogo nadzorstvo nad trgovinami, uradi, bari itd. zaradi kontrole nad izvrševanjem predpisov, ki jih vsebuje pokrajinski ukaz štev. 1.

Ti omejitveni ukrepi stopijo v veljavo z 2. januarjem 1946.

Če se bodo vremenske prilike spremenile in bi nastopilo močno deževje v gorah, bodo te omejitve od dne do dne zmanjšane, kadar bo to mogoče.

Podobne utesnitvene ukrepe so uvedli tudi v Beneški pokrajini, kjer veljajo tudi za industrijo; v Julijski krajini utesnitve za industrijo ne veljajo.

Prebivalstvo, pozivamo, da čim bolj varčuje ne samo z električnim tokom, ampak tudi s plinom in vodo ter tako pomaga Zavezniški vojaški upravi pri nadaljnjem enakomernem razdeljevanju elektrike, plina in vode.

Preselitev oddelkov občinskega živilskega urada

Danes 31. decembra se oddelek za dodatke bolnikom preseli iz ulice Rettori 2 na trg Vecchia 1.

Z istim dnem se oddelek proizvajalcev racioniranih živil preseli s trga Vecchia 1 v ulico Rettori 2, I. nadstropje.

Uradni list ZVU

Pokrajinsko predsedstvo poroča, da je izšel Uradni list Zavezniške vojaske uprave st. 8., ki vsebuje Splošni ukaz st. 25 ZVU, ki vsebuje odločbe o neposrednih davkih. Uradni list prodajajo v uradih prefekture, soba št. 15., ob delavnikih od 10. do 12. ure.

Eksplozija bomb in min pri Vrtojbi

Mrtvih 12 italijanskih delavcev in 8 poljskih vojakov

V četrtek dopoldne proti 9 uri, je bilo slišati strasno eksplozijo na Furlanski planoti; v smeri proti Vertojbi se je dvignil ogromen steber dima. Kmalu za tem se je razširila vest, da je eksplozija municije v tem kraju zahtevala številne žrtve. Že nekaj časa je bilo spravljenih v Vertojbi približno 20.000 min in bomb, ki so jih pobrali na tem področju. Spravljene so bile v dveh kolibah, kjer so čakale, da jih demontirajo.

Pri delih je bilo zaposlenih 21 italijanskih civilnih delavcev, ter ravno toliko poljskih vojakov. Iz neznanih vzrokov sta obe kolibi skoraj istočasno eksplodirali. Italijanski delavci in poljski vojaki so bili pri tej nesreči hudo prizadeti: 20 je mrtvih in 20 ranjenih. Sreča v nesreči je ta, da je zavezniško poveljstvo postavilo skladišča na polju, tako da je gmotna škoda razmeroma majhna. Neka hišica, ki je stala v bližini skladišč je bila uničena in en otrok je bil ranjen.

Ranjence so skoraj vse prepeljali v civilno bolnišnico sv. Vida na Tijmentu. Mrtvih je dvajset oseb: 12 italijanskih delavcev in 8 poljskih vojakov, katerih zemeljske ostanke so položili v mrtvašnico na pokopališču v Vertojbi.

Na kraj nesreče so še isto dopoldne prispele pokrajinske in vojaške oblasti, ki so dale natančna navodila za odstranitev neeksplodiranih min in bomb, ki jih je zaradi eksplozije vrglo na polje v okolici skladišč.

Prebivalstvo iz Vertojbe bo žrtvam, ki so padle pri tej težki in nevarni službi, pripravilo veliko žalno svečanost.

Prihodnja številka „Glasa zaveznikov" bo izšla v sredo 2. januarja opoldne.

Določila o neposrednih davkih

Družine s številnimi člani

Veljavne davčne določbe, ki ustanavljajo izjeme za družine s številnimi člani, se spreminjajo z naslednjimi določbami.

a) Omejitev na sedem ali več nepreskrbljenih otrok za popolno oprostitev davkov, na pet nepreskrbljenih otrok za polovično oprostitev davkov. Sinovi, ki so padli v vojni, so upoštevani kot živeči in nepreskrbljeni.

b) Oprostitev davkov, ki jih predvideva zakon št. 1312 z dne 14. junija 1928 gre v korist tistih, katerih dohodki ne presegajo lir 100.000.

c) Oporostitev navadnega davka na premoženje, ki jo predvideva zakon št. 224 z dne 20. marca 1940 omejena na del premoženja do obdavčene vrednosti 500.000 lir.

d) Preklic oprostitev davkov za vpise in vknjižbe, ki jih predvideva zakon št. 887 z dne 20. junija 1940.

Ugodnosti za davčno oprostitev za številne družine se razširijo za državljane židovskega pokoljena, kot je bilo to odrejeno s Splošno odredbo št. 3, ki ukinja zakone, ki so naperjeni proti Židom.

Prijava rent

Do 18. februarja 1946 so dolžni predložiti izjavo o renti pristojnim davčnim uradom (Uffici Distrettuali delle Imposte Dirette);

a) Lastniki rent kategorije D in C/1, ki niso bile še določene in katerih čisti znesek skupaj z vsemi drugimi rentami doseže letno 8.000 lir;

b) Lastniki skupne rente, ki niso bile še določene za dopolnilni davek in dosegajo letno 12.000 lir;

c) Davkoplačevalci, katerih renta je bila že določena z ozirom na dopolnilni davek, za uvedbo omenjenega davka za l. 1946, in uživajo koristi delnic in prejemajo rente dela, ki je bilo že vključeno v kategorijo D. Izjave teh davkoplacevalcev morajo vsebovati delnice, ki jih imajo zdaj v posesti in obresti, ki so bile razdane tistim delnicam leta 1944 in 1945 s pripombo o gotovih in dokazanih vzrokih spremembe.

Poleg tega so določene kazni za te davkoplačevalce, ki ne bi upoštevali odredb, ki jih vsebuje Splošna odredba št. 25.

Poročilo komisije za vojni plen

Komisijo za vojni plen so ustanovili na podlagi dogovorov Morgan-Jovanovičevega sporazuma, ki so ga sklenili meseca junija t. l., z namenom, da dodelijo jugoslovanski vojski vojni plen, ki ga je zapustil poraženi sovražnik, in sicer v soglasju s splošnimi odredbami mednarodnega prava.

«Vojni plen sestoji iz sovražnikovega plena, ki so ga zajeli, izročili, ali ki so ga zapustili, ki je katerega koli značaja ter namenjen v vojne svrhe, v soglasju s splošnimi odredbami mednarodnega prava.

«Po Morgan-Jovanovičevem sporazumu je mogoče imeti ves material, ki so ga jugoslovanske vojaške sile zajele na področju Julijske krajine, ki je zdaj zasedena po angleško-ameriških silah za vojni plen na podlagi gori omenjenega določila. Večji del tega vojnega plena obstoja iz topov, oklepnih vozov, ladij, municije ter drugega materiala, ki ga je sovražnik uporabljal za nadaljevanje vojne. V veliki večni so Nemci ta material uvažali na to področje z namenom, da ga uporabijo za svoje vojaške namene.

«Komisija, ki je sestavljena iz jugoslovanskih in anglo-ameriških zastopnikov bo pazila, da ne izročijo kot vojnega plena ničesar, kar je potrebno za ohranitev reda in zakona, za opravljanje javnih služb ter za preprečevanje bolezni in nesreč. Vedno gledajo, da ima premestitev materiala iz področja «A» Julijske krajine, ki ga imajo za vojni plen, čim manjši vpliv na zaposlitev delavcev in na delovanje industrije. Ker to imetje in material prvotno ni bil last področja «A» Julijske krajine, ne bo imela premestitev vojnega plena nobenih posledic na redne življenjske razmere tukajšnjega prebivalstva».

Zavezniška vojaška uprava, 13 zbor

Javna objava št. 9

1. V zvezi s splošnim ukazom št. 5, ki ga je izdala Zavezniška vojaška uprava dne 10. julija 1945 glede zbiranja žitnih pridelkov, opozarjamo vse pridelovalce koruze, da je treba prijaviti obdelane površine ter količino pridelka, kakor določa čl. 11 navedenega ukaza. občinskim statistično-gospodarskim uradom za kmetijstvo (Uffici Comunali Statistici Economici dell'Agricoltura (U.C.S.E.A.) do 31. decembra 1945.

2. Količine, ki jih je treba oddati, je izročiti skladiščem Pokrajinskega poljedelskega konzorcija (Consorzio Agrario Provinciale), ki mu je poverjeno upravljanje «ljudskih žitnic», do 20. januarja 1946.

3. Količine, ki so dovoljene pridelovalcem za družinsko uporabo, za živinsko krmo ter seme, so določene v čl. 6 omenjenega ukaza.

4. Cene, ki jih je plačati pridelovalcu za koruzo, oddano v skladišču, so določene na 1000 lir za stot, na osnovi 16% vlažnosti in vključno nagrade za obdelavo.

5. Vse pridelovalce opozarjamo na določbe čl. 10, ki predvideva kazni za tiste, ki ne bi oddajali predpisanih pridelkov.

GORICA

Major Shirk zapustil naše mesto

Tiskovno konferenco je vodil novi upravnik področja major Long

Ker se je major Shirk poslovil od Gorice in sedaj čaka v Rimu, da se bo vrnil v Združene države, je zadnji tiskovni konferenci predsedoval novi upravnik področja, ameriški major James E. Long. Major Long je doma iz Los Angelesa, kjer se bil v civilnem življenju uradnik na občini. K nam prihaja po dve in pol letnem službovanju pri zavezniških oblasteh v Severni Afriki.

Odgovarjajoč na vprašanja, je major Long najprej dejal, da bodo družine italijanskih vojnih ujetnikov, ki so v rokah zaveznikov, v januarju dobile povišane podpore. Samskega davka ne plačujejo več, ker je bil zakon, ki ga je predpisoval razveljavljen. O potrebi za ureditev najemnin za nepremičnine, je izjavil, da to zadeva Urad za nadzorstvo cen, ki je za tržaško področje že izdal odredbo o najemninah, ki bo vpeljana tudi v goriškem področju. Najemnine bo določil odbor trgovcev, na način, ki bo onemogočil neopravičena povišanja in zlorabe.

O pritožbi zaradi zapore mostu 9. avgusta za pešce je major Long pojasnil, da je bil promet prepovedan samo za en dan in da je most zdaj spet odprt. Most pa bodo zaradi nevarnosti za pešce in kolesarje ponovno zaprli in bodo morali ti za prehod čez reko uporabljati leseni most pri Strašičah.

Nato so prosili, naj ZVU odpre urade v knjižnici, da si bodo tudi dijaki lahko izposojevali knjige. Major Long je odgovoril, da je odnašanje knjig na dom danes zelo koščljiva stvar in da je knjižničar celo poveljniku 88. divizije, generalu Mooru, odbil prošnjo, ko si je ta hoteli izposoditi knjigo na dom. Na vsak način bo ZVU storila vse, da zadovolji dijake.

Na vprašanje, koliko je resnice v poročilih o spopadih med zavezniškimi vojaki in oboroženimi slovenskimi skupinami v nekaterih krajih področja, je major Long to zanikal in dodal, da je bil ubit en ameriški vojak in da so oblasti ukrenile vse potrebno, za pojasnitev zločina.

Proti zaključku konference, ko so razpravljali o manj važnih nerešenih vprašanjih, je eden izmed navzočih novinarjev pokazal upravniku razglednico in pismo iz Vidma in Brescie, ki sta nosila eden žig italijanske in drugi žig jugoslovanske cenzure.

Po izmenjanih čestitkah k Novemu letu so določili, da bo prihodnja tiskovna konferenca 15. januarja.

Izplačilo mezd za praznike 4. novembra in 26. decembra

Trgovska zveza v Gorici naznanja, da morajo biti plačani za leto 1945, na podlagi dogovora med organizacijami trgovskih delodajalcev in delojemalcev, prazniki 4. novembra in 26. decembra.

Delavci, ki niso delali na omenjena dneva bodo prejeli: za 4. november, navadno osnovno mezdo, izredno doklado in doklado za izenačenje mezd; za 26. december, navadno osnovno mezdo ter izredno doklado.

Delavcem, ki so morali delati 4. novembra in 26. decembra je treba plačati: navadno osnovno mezdo; plačilo za opravljeno delo brez poviška za delo od praznikih; izredno doklado; doklado za izenačenje mezd.

Izredna doklada in doklada za izenačenje plač pripada samo enkrat.

Avtomobilska dovoljenja

Lastniki avtomobilov z nosilnostjo 10 stotov in več, ki hočejo dobiti dovoljenje za kroženje pri Avtoklubu v Gorici, si morajo prej preskrbeti odobritev avtoprevoznikega urada na korzu Roosevelt, st. 1, Gorica.

Predbežba sadnega drevja

Kmetijsko nadzorništvo obvešča vse, ki so se predbeležili in še niso položili jamščine za drevesca, naj to store čimprej, ker bodo sicer njihove predbeležbe neveljavne.

Obvestilo

Vpis vseh industrijskih, trgovskih, obrtnih, denarnih in zavarovalnih podjetij in prostih poklicev ter obvezna prijava vseh nastavljencev Uradu za delo v Gorici.

Urad za delo v Gorici sporoča, da je ZVU izdala sledeči okrožni ukaz:

«Da bo Urad za delo — posredovalnica za delo — imel vse podatke zaposlenega osebja, vsa industrijska, trgovska, obrtna, denarna in zavarovalna podjetja, kakor tudi proste poklice, so dolžni predložiti Uradu za delo v Gorici, oziroma Okrajnim uradom za delo, vpisno listino podjetij.

Ta listina mora biti prevzeta pri pristojnem Uradu za delo, in sicer:

pri Uradu za delo v Gorici za občine: Gorica, Miren, Renče, Dornberg, Rihemberg, Stanjel, Komen, Temnica, Opatjeselo in Kojsko;

pri Uradu za delo v Kobaridu za občine: Kobarid, Breginj, Bovec in Tolmin in Sv. Lucija, v kolikor gre za področje A;

pri Uradu za delo v Krminu za občine: Krmin, Dolenja, Kopriva pri Krminu in Dobrovo;

pri Uradu za delo v Gradiški ob Soči za občine: Gradiška ob Soči, Farra ob Soči, Romans ob Soči, Marjano v Furlaniji in Sagrad;

pri Uradu za delo v Kanalu za občine: Salona ob Soči in Kanal ob Soči.

Podatke, ki bodo navedeni v omenjeni listini, je treba nanasati na datume, navedene na listini in k isti bo moral biti priložen imenski seznam vsega osebja zaposlenega dne 31. 12. 45, z označbo vseh podatkov (ime, priimek, očetovstvo itd.) kraj bivališča, dan sprejema v službo in kvalifikacija; in sicer vse v dveh izvodih.

Izpolnjene vpisne listine je treba izročiti navedenim uradom za delo do 15. januarja 1946.

Te vpisne listine morajo izpolniti in izročiti tudi tista podjetja ali tvrdke, ki nimajo uslužbencev.

Proti podjetjem, ki ne bodo izpolnila predložene listine ali bodo listine nepopolne, bodo postopali v smislu člena 10 ukaza št. 13 ZVU.

Tvrdke in podjetja opozarjamo, da strogo drže njena navodila in da morebitne spremembe osebja po 1. januarju 1946, takoj naznanijo Posredovalnici za delo, v smislu obstoječih določil, in sicer tekom treh dni od dneva sprejema ali odpustitve osebja.»

DELO POKRAJINSKEGA SVETA

Poravnava vojne škode in odškodnina uslužbencem razpuščenih sindikalnih organizacij — Za družine delavcev v Nemčiji

Pokrajinski svet je sprejel naslednje sklepe: Odgodili so izplačilo odškodnine zaradi odpustitve uradniku Ciuffarinu Brunu. Izrazili so povoljno mnenje o odškodnini za službo pri kotlih in centralni kurjavi Blagi Giovanniju. Občina Kopriva pri Krminu: odgodili so določitev tarife za uporabo javnih prostorov in zemljišč ter javne tehtnice. Izrazili so povoljno mnenje za spremembo pravilnika o občinskih uslužbencih in dnevničarjih. Goriška občina: preložitev določitve tarife za prostore na sejmu sv. Andreja; ugodno mnenje za nagrado komisarju življenjskega urada, Visinu Ermacoru, kakor tudi izredno darilo osebju Protituberkuloznega konzorcija in za nagrade osebju Pokrajinske uprave.

Razen tega je Pokrajinski svet pretresal možnosti za pospešeno ureditev določil za poravnavo vojne škode pri finančni upravi ter poravnavanje plač in odškodnin odpuščenemu osebju sindikalnih organizacij.

Končno so sklenili, da pregledajo stanje družin delavcev v Nemčiji, ki že od preteklega aprila niso dobile podpor in dodatkov.

Stanovanja in bivanje v mestu

Ker je potrebno, da urede odčajanje stanovanj civilnemu prebivalstvu in dovoljenja za bivanja v tej občini, je Zavezniška vojaska uprava za mesto Gorica odredila naslednje: brez pooblastila Stanovanjskega odbora ni dovoljeno dajati v najem stanovanja ali del stanovanj; dovoljenje Stanovanjskega odbora je zahtevati tudi za preselitev stanovanja v drugo poslopje; kdor želi kakšno stanovanje ali del stanovanja, ali da mu izdajo dovoljenje za spremembo stanovanja, mora vložiti pismeno prošnjo na Stanovanjski urad; predsednik Stanovanjskega odbora ali od njega pooblaščeni član odbora, bo nakazal stanovanje tistemu prosilcu, ki ga je najbolj potreben in vreden; prosilec, ki misli, da je njegova prošnja neopravičeno odbita, lahko v treh dneh od vročitve sporočila, vloži pismeno pritožbo na Stanovanjski odbor. Ta bo moral izdati odlok tekom petih dni. Če bo potrebno, bodo odloke Stanovanjskega odbora lahko izvršili tudi s pomočjo Civilne policije. Kršilci bodo kaznovani; nihče ne bo prejel dovoljenja za stalno ali začasno bivanje v tej občini, ne da bi imel odobrenje Zavezniške vojaške uprave za mesto Gorica.

Prodaja živine

Da omogočijo mesarjem in njihovim zastopnikom, ki imajo pravilno pooblastilo in predpisano dovolilnico, lažje in rednejše nakupovanje klavne živine, so živinorejci dolžni naznaniti pri mestni klavnici vse glave živine (goveda, prašičev, koz in ovac), katere nameravajo prodati.

Pri mestni klavnici bodo vodili poseben seznam živine, ki je na razpolago za prodajo.

Uničevanje borovega prelca

Lastnike borovih nasadov, opozarjamo na dolžnost, ki jim jo nalagajo zakonske določbe in splošne uredbe ter uredbe gozdne policije, da morajo uničevati gnezdišča z gosenicami borovega prelca do 15. februarja 1946.

Po tem roku bo uničevanje opravila oblast na stroške zamudnikov in proti tistim, ki te dolžnosti ne bi opravili, bodo uvedli kazenski postopek.

Uničevanja se je treba lotiti ob mrzlih dneh, ko so gosenice v gnezdiščih, tako da odrežemo vejo na kraju, kjer je pritrjeno gnezdišče, z ravnimi ali poševnimi škarjami, nato pa po možnosti zunaj gozda zažgemo nakopičena gnezdišča.

Vrhovni nadzornik
podp.: Inž. dr. Antonio Scala

RADIO

Ponedeljek, 31. decembra 1945

17 prenos iz Vidma; 18 orkester pod vodstvom Beppa Mojetta; 18.30 Händlova glasba; 19 ženska ura (slov.); 19.20 koncert tenorista Kodermaca (slov.); 19.30 glasba po željah; 20 slov. vesti; 20.15 ital. vesti; 20.30 tržaski kvartet; 21 komedija; 21.30 Toscanini dirigira; 22.15 plesna glasba; 23 ital. vesti; 23.10 slov. vesti; 23.20 nočno zabavišče; 24 zaključek.

Torek, 1. januarja 1946

7 glasba za dobro jutro; 7.15 slov. vesti; 7.30 ital. vesti; 7.55 pestra jutranja glasba; 10 maša iz cerkve sv. Justa; 11.30 slovenska pridiga; 11.45 simfonična glasba; 12.30 predavanje v slovenščini; 12.45 slov. vesti; 13 ital. vesti; 13.15 reproducirana glasba; 13.30 jazz orkester Luttazzi; 14 pregled vesti in plošče; 17 prenos iz Vidma; 18 obvestila svojcem; 18.30 godalni orkester; 19 mladinska ura (slov.); 19.20 obvestila svojcem (slov.); 19.30 ljudska glasbena ura (slov.); 20 slov. vesti; 20.15 ital. vesti; 20.30 violinski in klavirski koncert; 21 deklamacije; 21.15 orkester Zeme in Nicelli; 22.15 ritmične fantazije za klavir; 22.30 glas Londona; 23 ital. vesti; 23.10 slov. vesti; 23.20 nočno zabavišče.

Sreda, 2. januarja 1946

7 glasba za dobro jutro; 7.15 slov. vesti; 7.30 ital. vesti; 7.55 pestra jutranja glasba; 11.30 prenos iz Vidma; 12 harmonični orkester; 12.30 predavanje (slov.); 12.45 slov. vesti; 13 ital. vesti; 13.15 reproducirana glasba; 13.30 orkester; 14 glasbeni pregled; 14.15 pregled vesti in plošče; 17 prenos iz Vidma; 18 koncert pianista Carla Vidusso; 18.30 odmev dela; 19 odred Jugoslovanske armade; 19.30 igra (slov.); 20 ital. vesti; 20.15 reproducirana glasba na ploščah; 20.30 arije in odlomki iz liričnih oper; 21 veliki zgodovinski dogodki; 21.45 lahka glasba; 22.15 Beethovnovi kvartети; 23 ital. vesti; 23.10 slov. vesti; 23.20 nočno zabavišče.

Rešitev sobotne križanke št. 22

Vodoravno: 1. la, perilo; 2. Ivo, peket; 3. mina srd; 4. ozimina; 5. no, eni, ul; 6. Tracija; 7. Uri, Aden; 8. sraka, Edi; 9. nakana, ak (ako).

Navpično: 1. limona, sn; 2. avizo, ura; 3. oni, trak; 4. Amerika; 5. ep, Ina (Inn), an; 6. resnica; 7. ikra, ide; 8. led, ujeda; 9. ct, slanik.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

Navodila za nabavo božičnih drevesc

Obveščamo prebivalstvo, da čl. 78 pravilnika o gozdarski straži prepoveduje sekanje katerih koli iglavcev od 1. dec. do 6. januarja. Kdor želi v tem času uporabiti iglavce, mora pravočasno prositi Gozdarsko policijo, Trst, ulica bivše Caserma dei RR. CC. ter navesti kraj, kjer namerava izvršiti posek, količino in vrsto dreves in namen uporabe.

Dr. GAETA, zobozdravnik
izvršuje vsa zobna dela v protezah z jamstvom - skrbna izdelava - zmerne cene.
Torre Bianca 43, vogal Carducci (ordinira od 10.-12. in 15-16.)

Diaz Mario
MILANO — Telefon 81-892
Via dei Bossi št. 4
Tovarna nalivnih peres — Nadomestni deli za popravila — Prodaja izključno trgovcem na debelo

Kdor oglasuje, ta napreduje

KARLO ROSNER

VINCENT-AGATA

I.

Veselica. Vaščani so proslavljali otvoritev nove gostilne. Nova gostilniška soba je bila praznično opravljena, okrašena s cvetjem, venci in barvastimi trakovi. Luči so ovili s pestrim papirjem, tako da je veliko sobo razsvetljevala v vsakem kotu drugačna svetloba.

Na vrtu so plesali. Tudi tam je bilo vse okrašeno in gostilničar si je moral izposoditi stole in mize.

Sodi so se praznili, na mize so romale novo napolnjene steklenice vina. Ljudje so pili, jedli in plesali.

Pod lipo so sedeli fantje, vsi v službi pri istem veleposestniku. Med njimi je bil tudi Vincent, ki je prišel pred tednom v to vas.

Vsak je šel po svoje dekle, Vincent pa je ostal pri mizi in pazil na stole in vino.

Opazoval je gostilniški vrt. Zares je bil pester. Vse mogoče ljudi je videl: trezne in pijane, revne in bogate, razposajena dekleta, starčke in končno še godbenike, ki so neutrudljivo igrali.

Nedaleč od njega je sedelo bledolično dekle, gotovo ne več kot 18 let staro. Nihče ni plesal z njo. Z zavidanjem je gledala na plesalce, kako se veselo vrtijo in njeni drobni prsti so se igrali z napol izpraznjeno čašo vina. Poleg nje je sedela starejša, debelušasta žena, rdeča v obraz in z rdečo ruto na glavi. Poleg nje pa neznaten možiček, ki si je stalno prižigal pipo.

Ko so se vrnili Vincentovi prijatelji s plesa, se je odločil, da jo bo šel prosit za ples.

Pristopil je k mizi, debelušasta žena z rdečo ruto ga je premerila od peta do glave in končno pokimala, mož s pipo je odmevu podobno dejal «da» in dekle se je, zdaj vse rdeče v lice, dvignilo in stopilo z Vincentom na plesišče.

Igrali so polko. Vse se je zavrtelo, nekateri so celo zavriskali in trobente so neusmiljeno cvilile.

Vincent se je tudi vrtel. Rahlo jo je držal s svojimi močnimi rokami, kajti bila je tako nežna, da se je bal, da bi jo zdrobil.

— Kako vam je ime?

— Agata!

— In vi, kako se pišete?

— Vincent!

Polko so igrali vedno bolj divje.

— Kako to, da ste prišli po mene?

— Videl sem vas, kako sami sedite.

— Lepo od vas!

Na plesišče je prišlo še več parov in ljudje so se drenjali.

— Prvič vas vidim; to je tudi prva veselica, na katero sem prišel, odkar sem v tej vasi.

— Prav redko zahajam na veselice.

Polka se je končala.

Nekaj minut odmora.

Začeli so valček.

Zopet jo je prosil za ples. Stara je pokimala, možiček ravno tako, ona je vstala in spet sta se vrtela.

— Kdo ste vi, gospodična Agata?

Povedala mu je. Bila je sirota. Oče in mati sta ji umrla, ko je bila še majhen otrok. Zdaj živi pri tetki in stricu — pri debelušasti ženski in pri možičku s pipo in si služi vsakdanji kruh s šivanjem.

Tudi on ji je povedal, kdo je. Hlapec, drva cepi in včasi vozi s konji. Prišel je iz bližnje vasi; doma ga niso mogli več vzdrževati, ker je bilo preveč otrok. On je bil najstarejši in moral je iti s trebuhom za kruhom.

Se vedno so igrali valček. To pot ni bilo dosti plesalcev, kajti bili so trudni od polke.

— Ali bi se mogla kdaj sestati?

— Težko.

— Zakaj?

— Doma me strogo držijo.

— Kaj pa v nedeljo, ko greste v cerkev?

— Mogoče.

Vincent je ta večer ni več videl, kajti odšla je s stricem in teto domov.

(Nadaljevanje prihodnjič)

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA LJUBLJANA